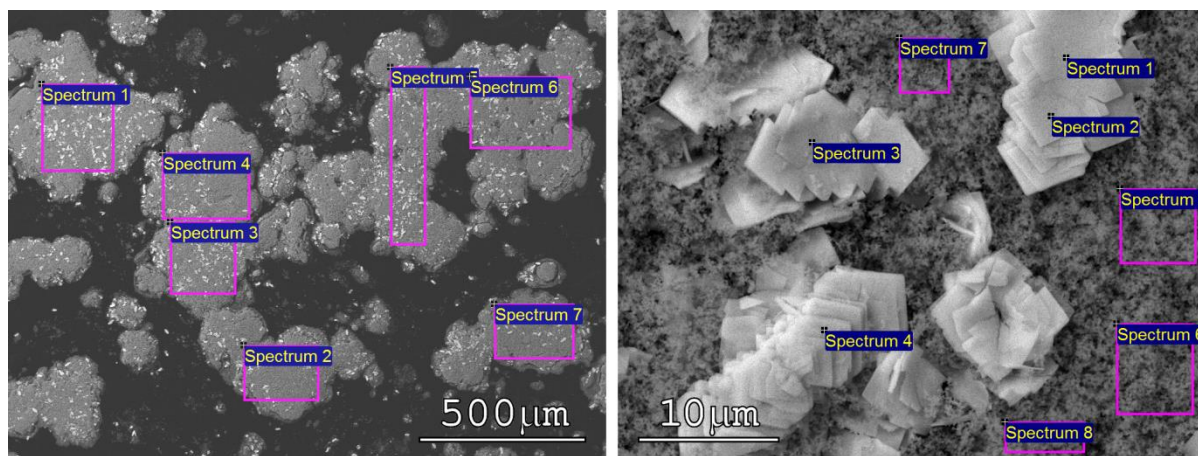

Příprava a testování nových materiálů pro environmentální aplikace

Pavel Janoš

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Fakulta životního prostředí, Ústí nad Labem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Způsoby přípravy oxidů kovů

- Postupy „suchou cestou“

- ▣ Typicky srážení vhodného nerozpustného prekursoru (uhličitanu, šťavelanu) a jeho tepelný rozklad za vzniku oxidu

- Postupy „mokrou cestou“

- Typicky srážení hydroxidu kovu a jeho „spontánní“ transformace na oxid

Oba postupy lze provést ve velkém množství různých variant a kombinací

Zvláštní postupy: přímé spalování, elektrochemická depozice, naprašování aj.

Postupy přípravy CeO₂ zavedené na FŽP UJEP

• Postupy „suchou cestou“

Uhličitanový postup:

- srážení roztokem uhličitanu (přímé/reverzní)
- homogenní hydrolýza (močovina)
- srážení směsí plynů (CO₂, NH₃)

Šťavelanový postup:

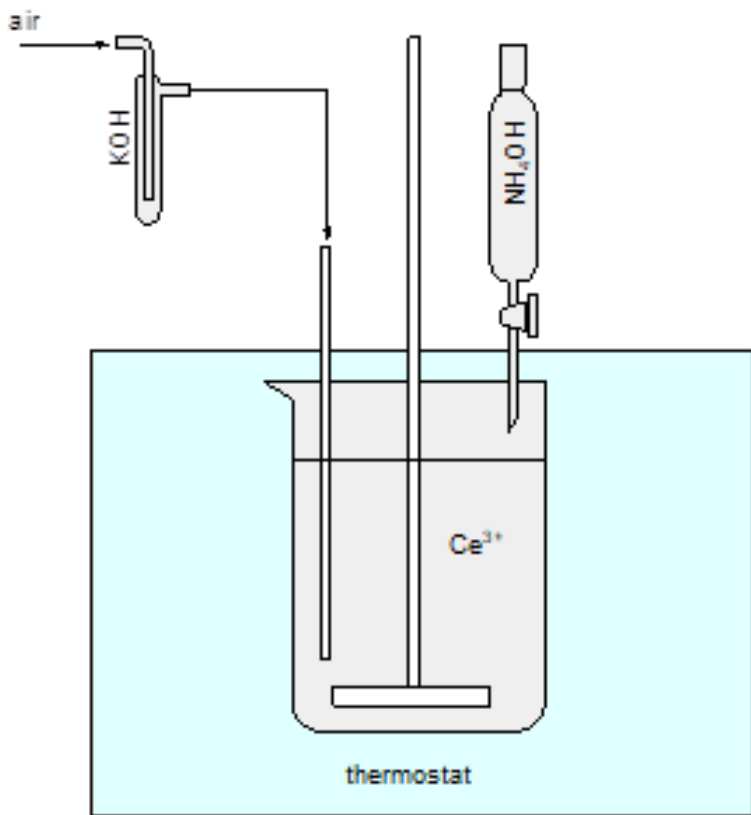
- srážení roztokem kyseliny šťavelové nebo šťavelanu (přímé/reverzní)
- homogenní hydrolýza

Vždy následuje kalcinace

• Postupy „mokrou cestou“

- Srážení roztoku cerité soli roztokem NH₄OH
- Homogenní hydrolýza (urotropin)

Low-temperature aqueous phase synthesis of cerium oxide

7:57

8:04

8:04

8:07

8:13

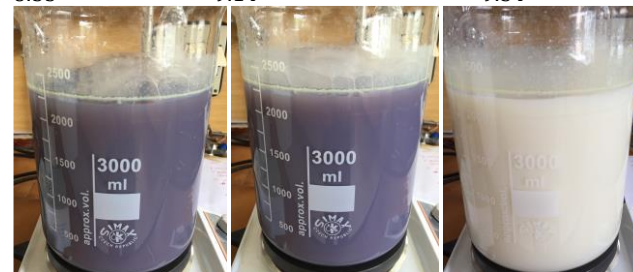
8:29

8:55

9:14

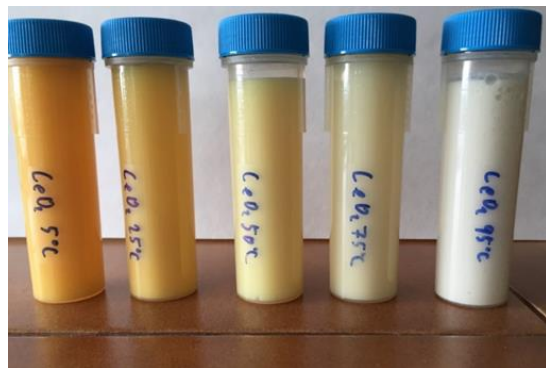
9:54

10:38

11:11

12:00

Magneticky separovatelný sorbent

Kompozitní materiál obsahující (ferro)magnetickou složku a aktivní oxid ceričitý.

Způsoby přípravy oxidu ceričitého byly zmíněny výše

Magnetická složka („magnetit“):

- komerčně dostupný jako laboratorní chemikálie
- komerčně dostupný jako průmyslová chemikálie (pigment?)
- Připravený z dostupných zdrojů Fe (II) a Fe (III)

Na FŽP UJEP je zvládnutý postup přípravy „magnetitu“ s průmyslově dostupných surovin

Je třeba optimalizovat složení a způsob přípravy (např. teplotu kalcinace) v poměrně složitém systému – viz fázové přechody, oxidačně redukční procesy.

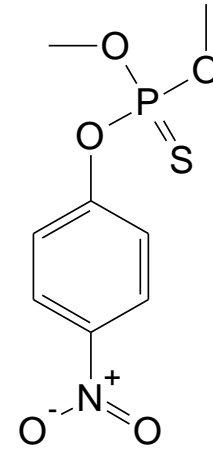
Optimalizace složení sorbentu

3 serie experimentů

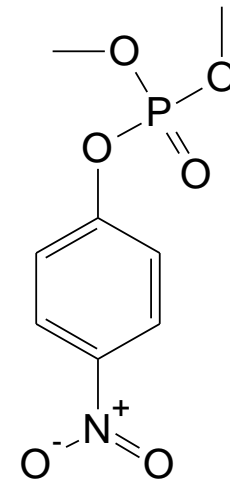
- „Mechanochemický postup“ sloužil k rychlému odhadu chování směsi $\text{Fe}_3\text{O}_4/\text{CeO}_2$: komerční magnetit byl smíchán se sráženým uhličitanem Ce a směs byla kalcinovaná při různých teplotách
- Magnetit byl připraven srážením z průmyslově dostupných surovin, redispergován v roztoku dusičnanu ceritého, srážením roztokem hydrogenuhličitanu amonného byl připraven uhličitan ceritý, kalcinací při různých teplotách byl připraven oxid ceričitý
- Magnetit připravený srážením z průmyslově dostupných surovin byl dispergován v roztoku dusičnanu ceritého, srážením roztokem NH_4OH byl připraven hydroxid ceritý a následně oxid ceričitý (postup je ve stádiu výzkumu)

Testování účinnosti sorbentu

- Pomocí pesticidu parathion methyl v nevodném (aprotickém) prostředí (acetonitril, heptan) – postup vychází z vojenských norem

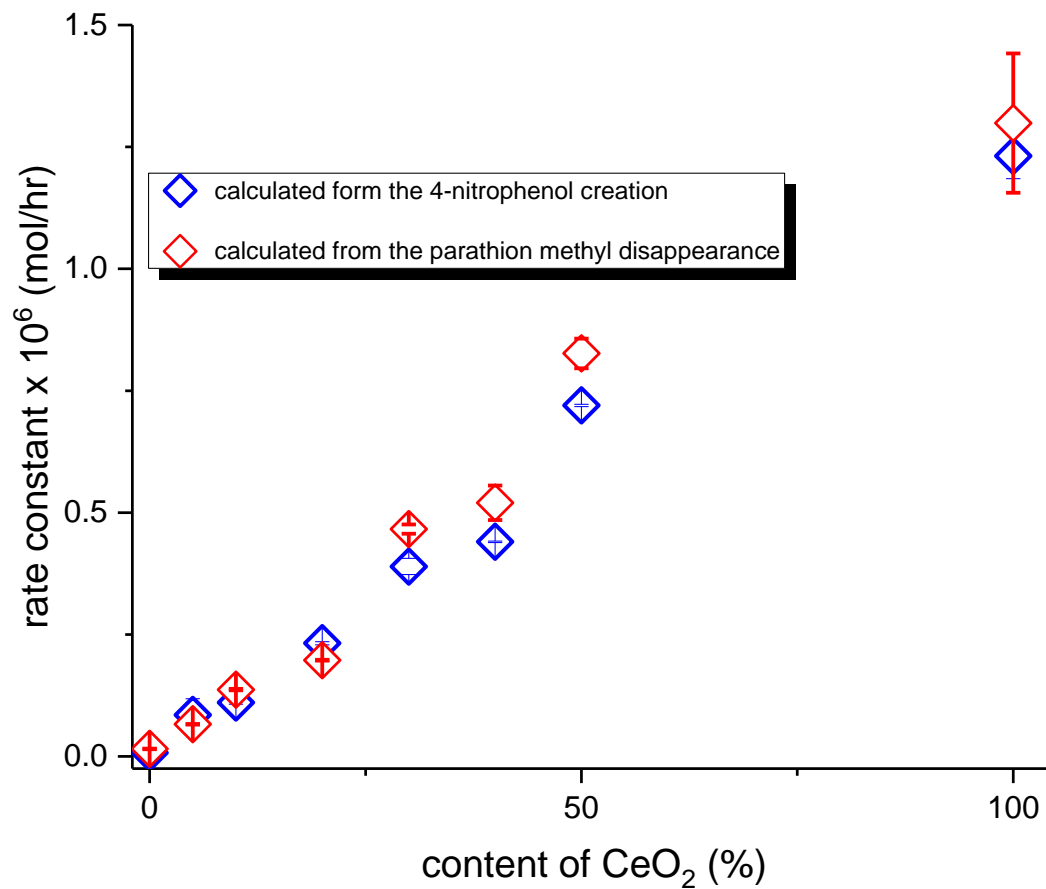

- Pomocí pesticidu paraoxon methyl ve vodném prostředí

Vliv obsahu CeO_2 na aktivitu sorbentu

mechanochemický způsob přípravy, teplota kalcinace 500°C

Testování vlivu obsahu CeO_2 a teploty kalcinace

Postup:

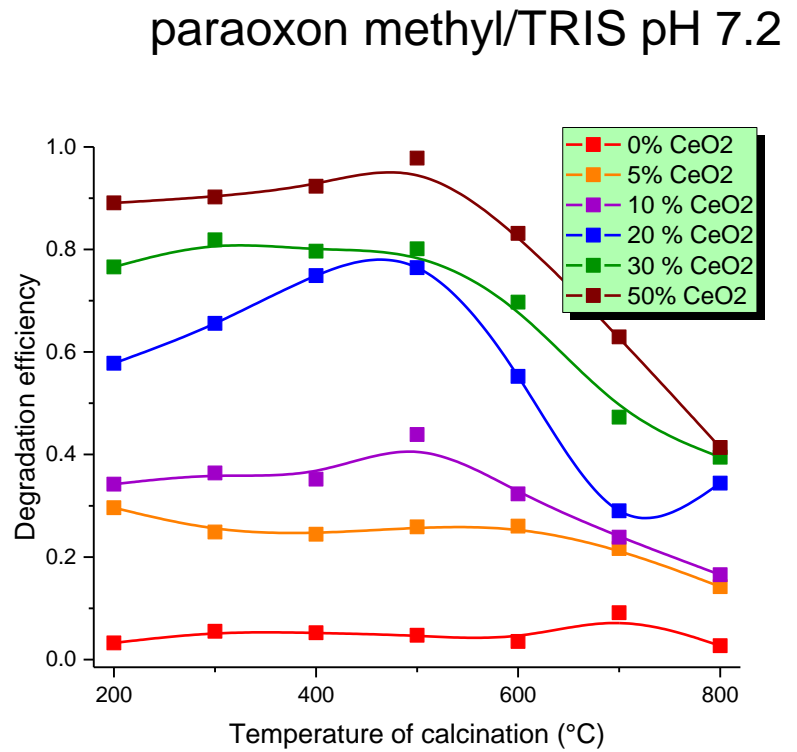
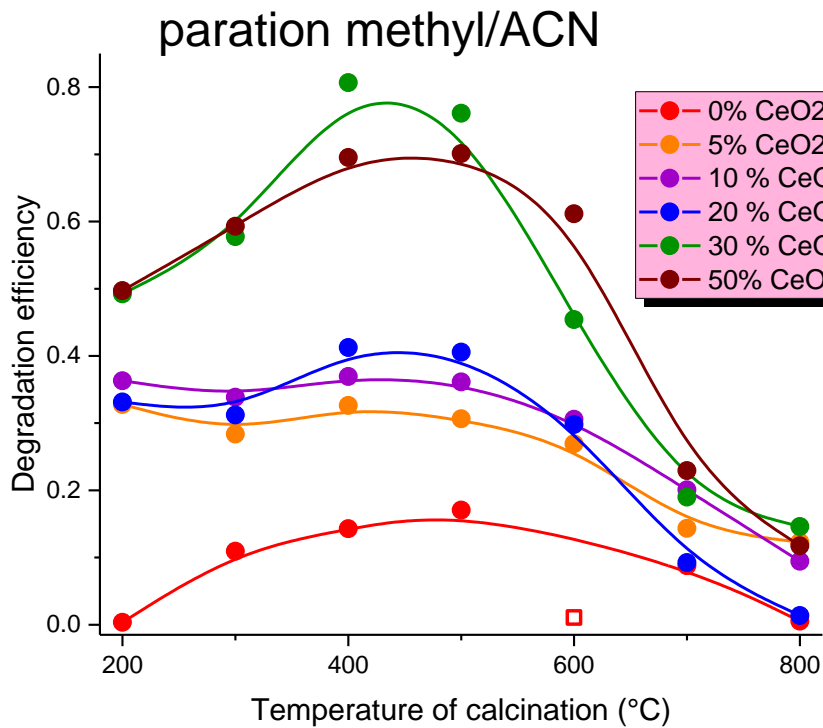
Magnetit připravený z komerčně dostupných surovin + roztok dusičnanu ceritého, srážení roztokem hydrogenuhličitanu amonného. Separace, sušení a kalcinace.

Obsah CeO_2 : 0 – 50%

Teplota kalcinace: 200 - 800 C

(celkem ca. 50 vzorků)

Testování účinnosti sorbentu typu $\text{Fe}_3\text{O}_4/\text{CeO}_2$

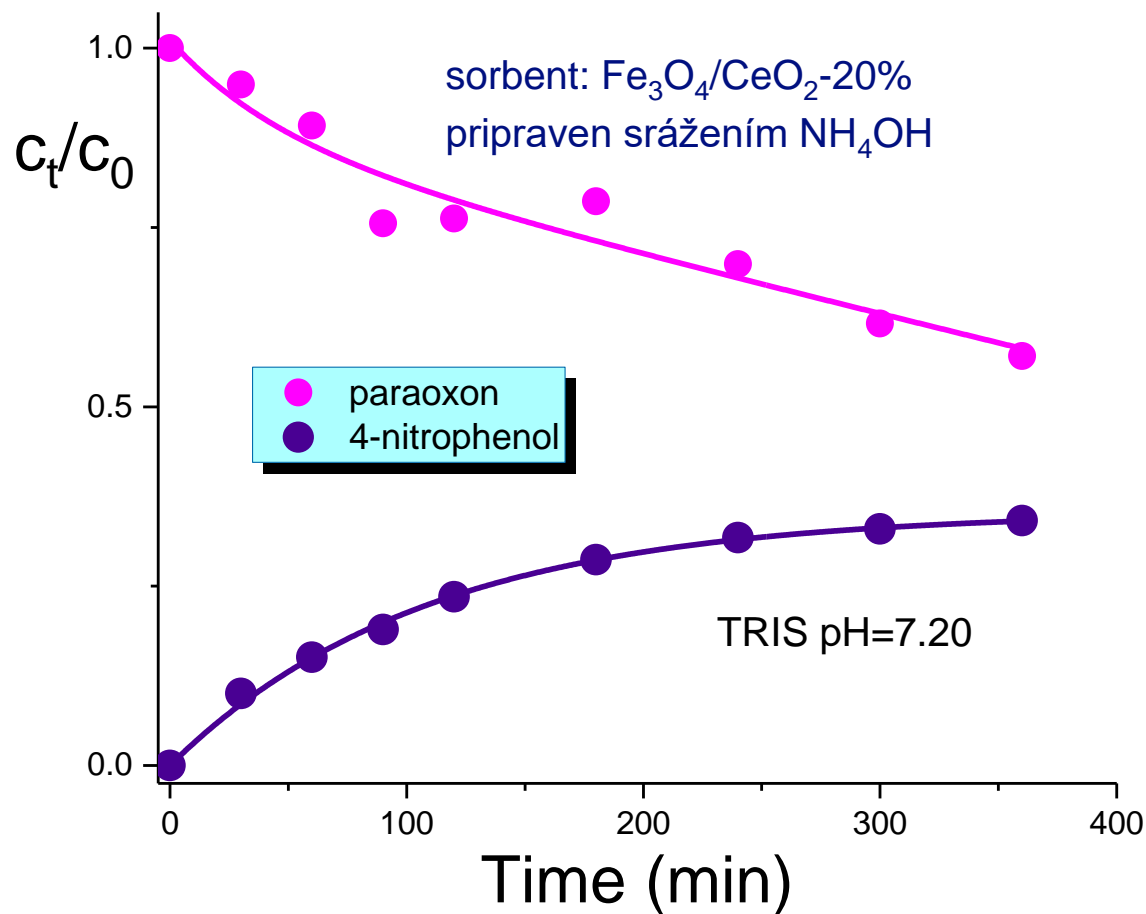
Nízkoteplotní syntéza kompozitního sorbentu

Postup:

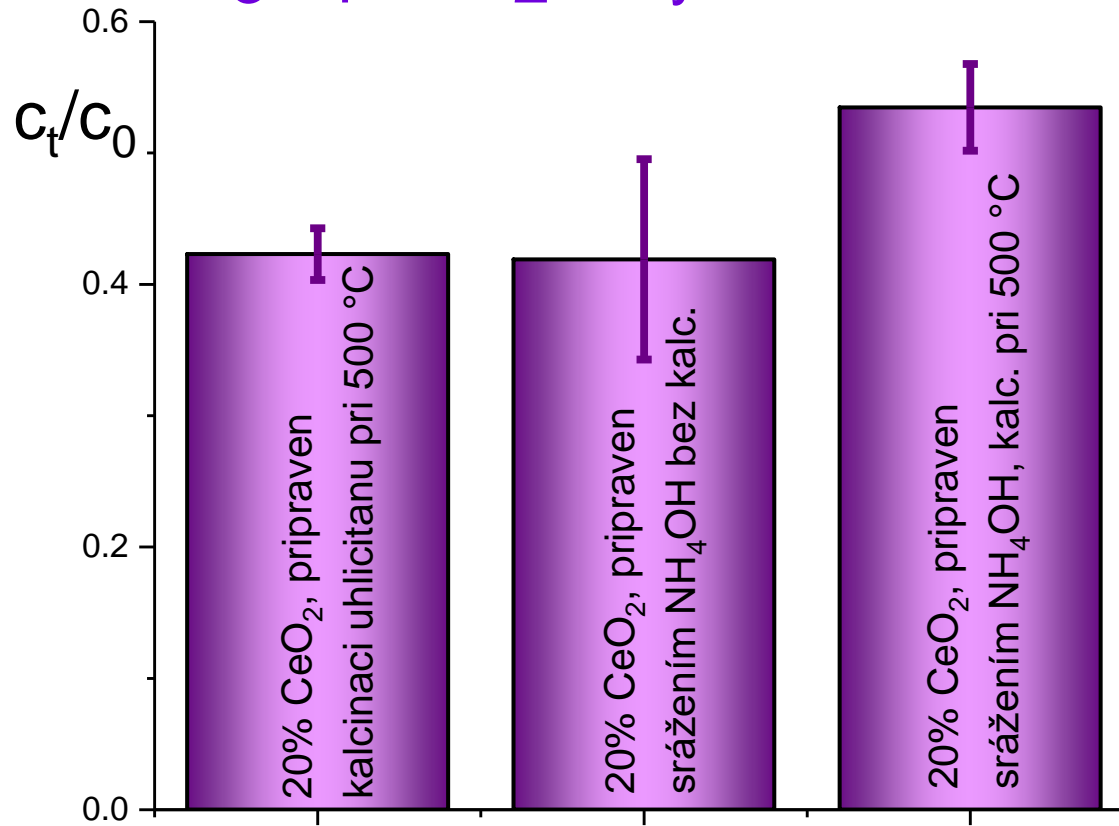
Magnetit připravený z komerčně dostupných surovin + roztok dusičnanu ceritého, srážení roztokem hydroxidu amonného, probublávání vzduchem. Separace, sušení při 60 – 110 C, případně lyofilizace. **Žádná kalcinace.**

Úvodní experimenty – fázové přeměny a oxidačně redukční přechody v tomto složitém systému nejsou dostatečně prostudovány, průběh reakce nelze sledovat vizuálně

Rozklad paraoxonu pomocí sorbentu připraveného nízkoteplotní syntézou

Fe₃O₄/CeO₂ - dry vs. wet route

Oxid ceričitý a vzácné zeminy

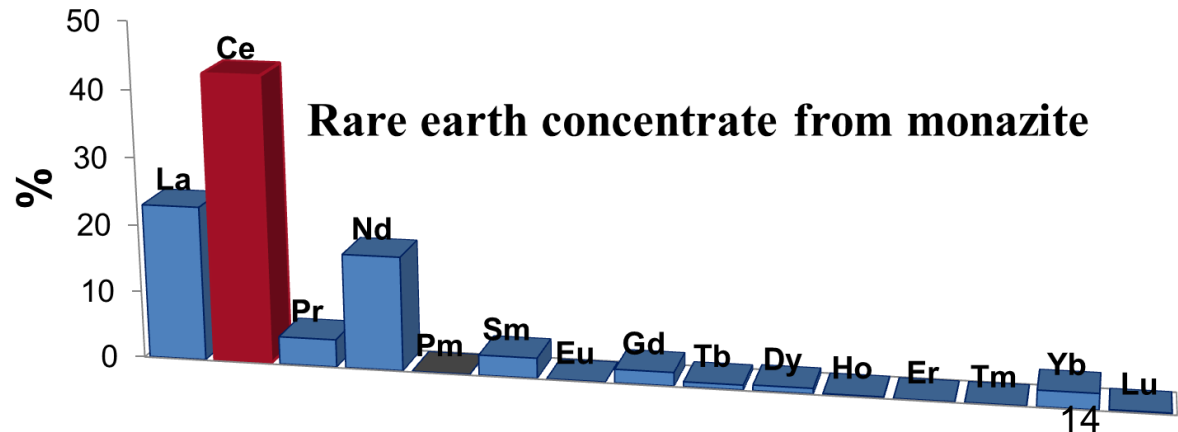
- La, Ce, Pr, Nd, ... Yb, Lu (lanthanides) + Y, Sc
- *f* – group elements
- more abundant than Au, Ag, Hg, Bi, Cd, ...
- equally abundant as Cu, Cr, Ni, Zn, Pb, ...
- oxidation state Ln(III), exceptions Ce(IV), Eu(II)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
H	He											B	C	N	O	F	Ne	
Li	Be											Al	Si	P	S	Cl	Ar	
Na	Mg											Ga	Ge	As	Se	Br	Kr	
K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	In	Sn	Sb	Te	I	Xe	
Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn	
Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt										

Inner Transition Elements

Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr

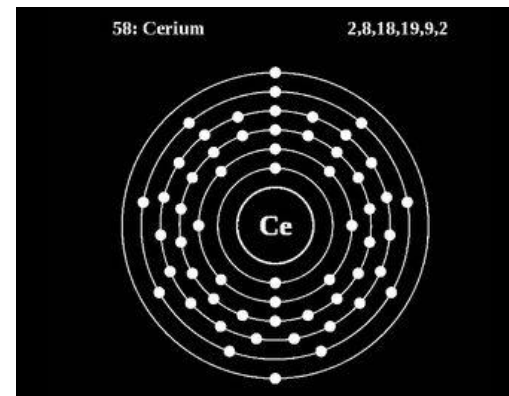
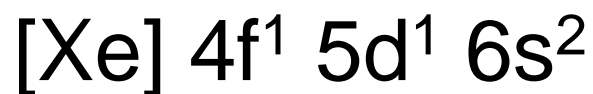
Lanthanides
Actinides

Cerium

discovered 1803

electronic structure

Inner *f* orbital shielded by outer valence orbitals, not participate in chemical bonding. Energy differences are very small.

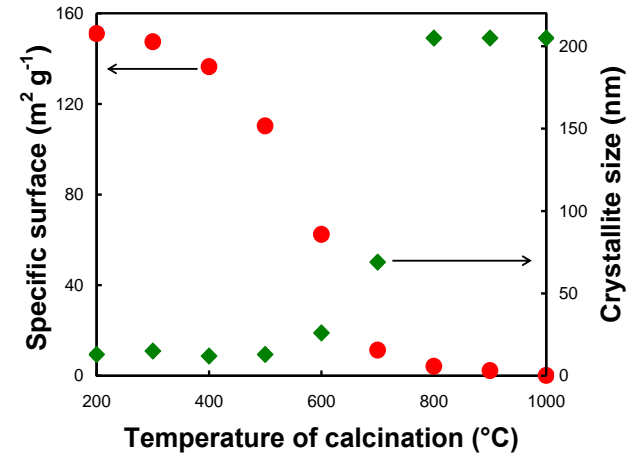
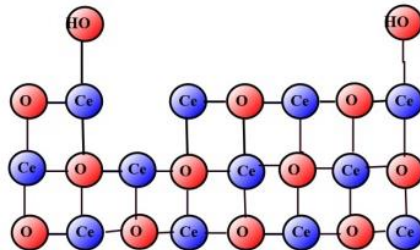
Easy switching between Ce(III) and Ce(IV) oxidation states.

Traditional applications: alloys, mischmetal, ferrocium (flint spark lighter)
1853 – first application as pharmaceutical

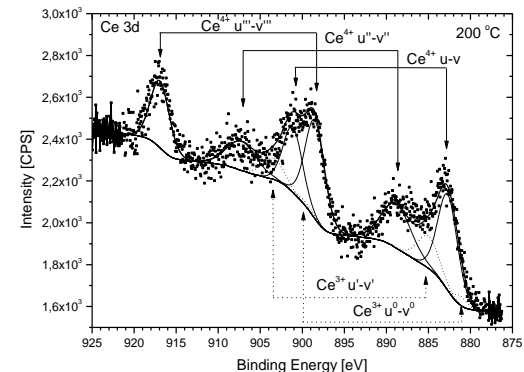
Cerium oxide

Main characteristics:

- morphology, particle size
- surface area
- crystallinity
- acidity/basicity
- functional groups
- (non)stoichiometry

XPS analysis

CeO₂ applications

Conventional:

- catalysis (3-way cat.)
- solar cells
- oxygen storage
- glass clarifying
- glass polishing (CMP)

Emerging:

- reactive sorbent
- cancer therapy
- neurodegenerative diseases therapy
- dephosphorylation (nanozyme)

Emerging applications of cerium oxide are related usually to its nanocrystalline forms - **nanoceria**

Cer jako konvenční sorbent/koagulant

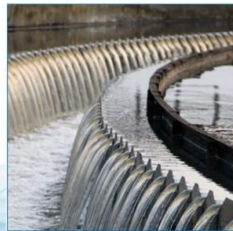
Molycorp

sorb^x
100

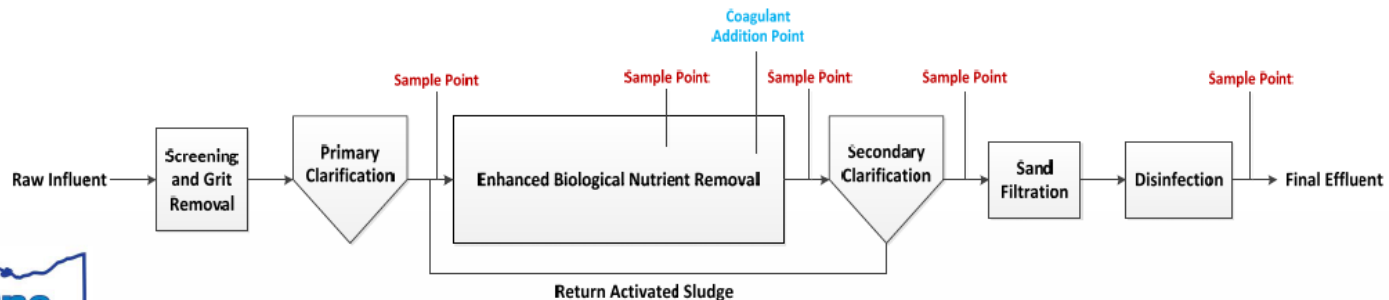
New and Innovative Rare Earth Technology for Low-Level Phosphorus Removal

Ohio One Water 2014

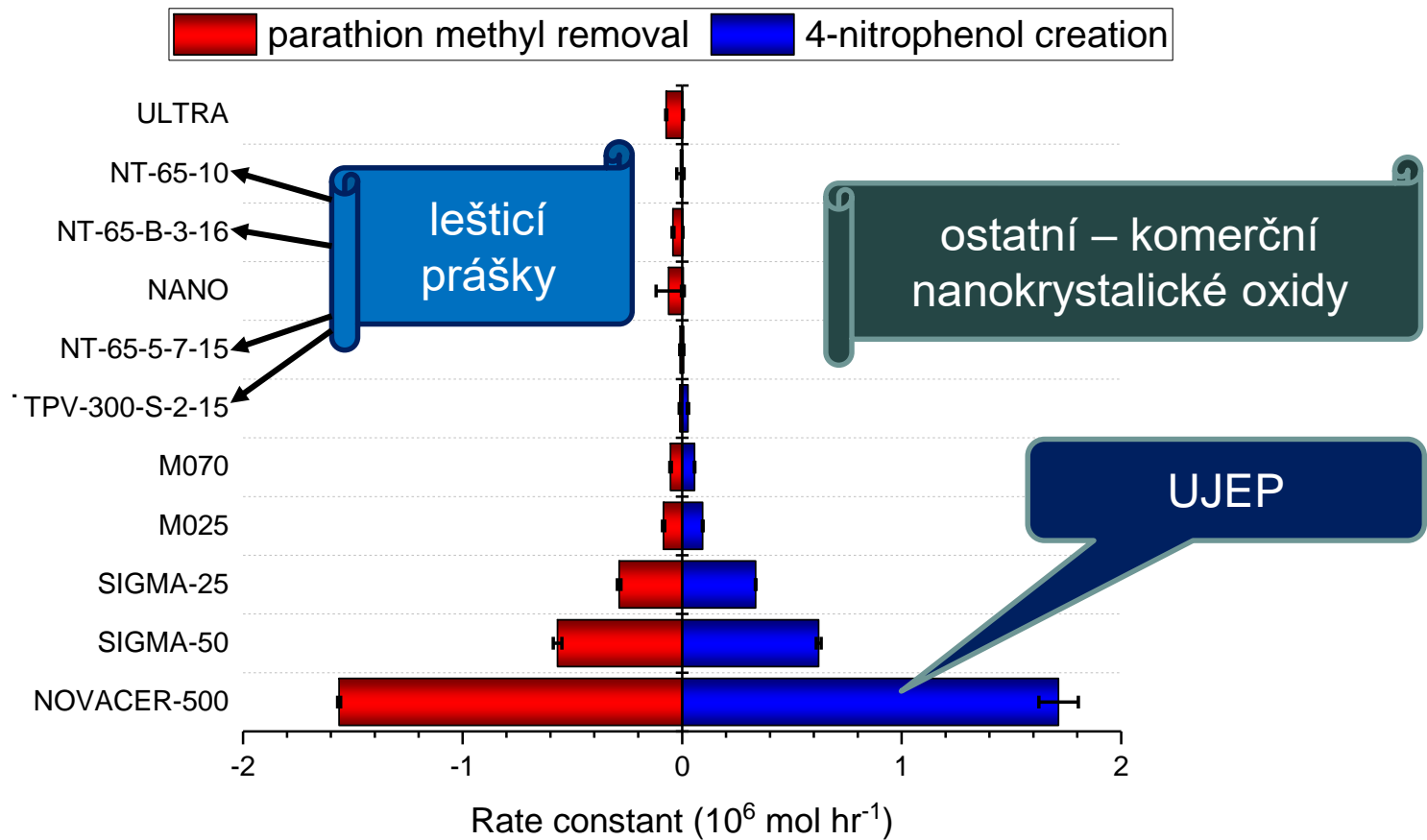
27 August 2014
Joseph Lupo
Molycorp, Inc.

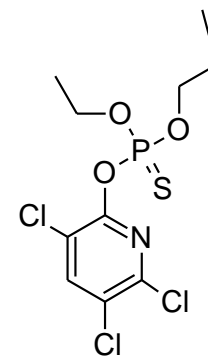
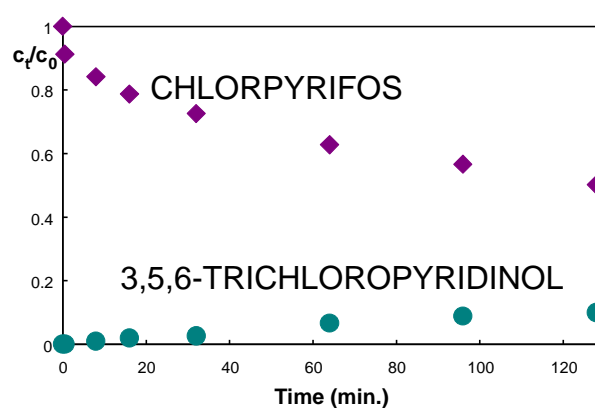
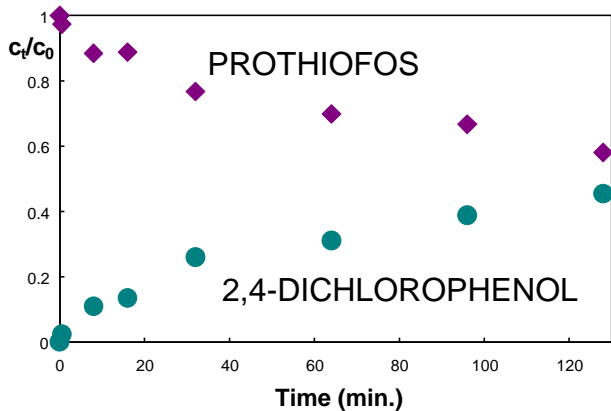
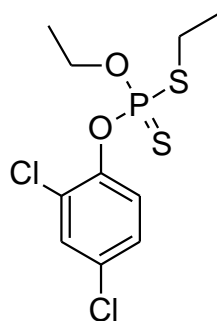
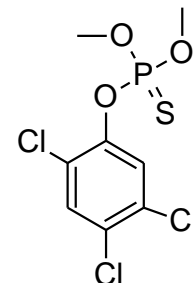
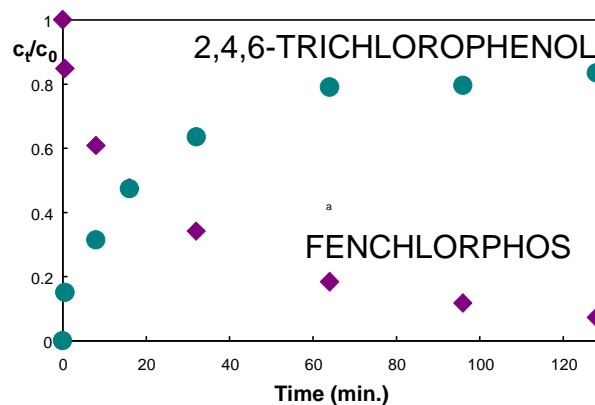
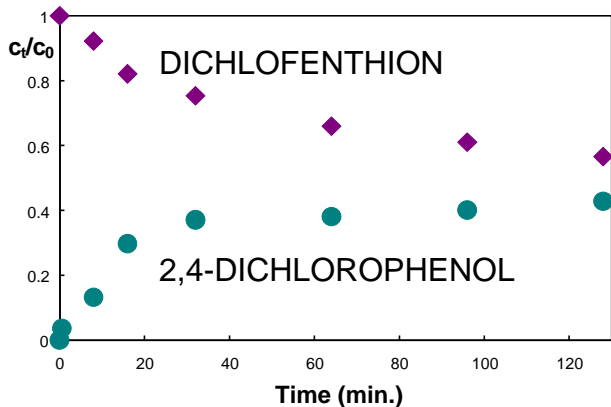
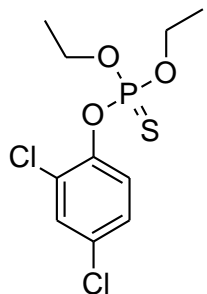
Potenciálně použitelné zejména pro odstraňování fosforu a arsenu

Porovnání degradační účinnosti některých komerčních vzorků oxidu ceričitého

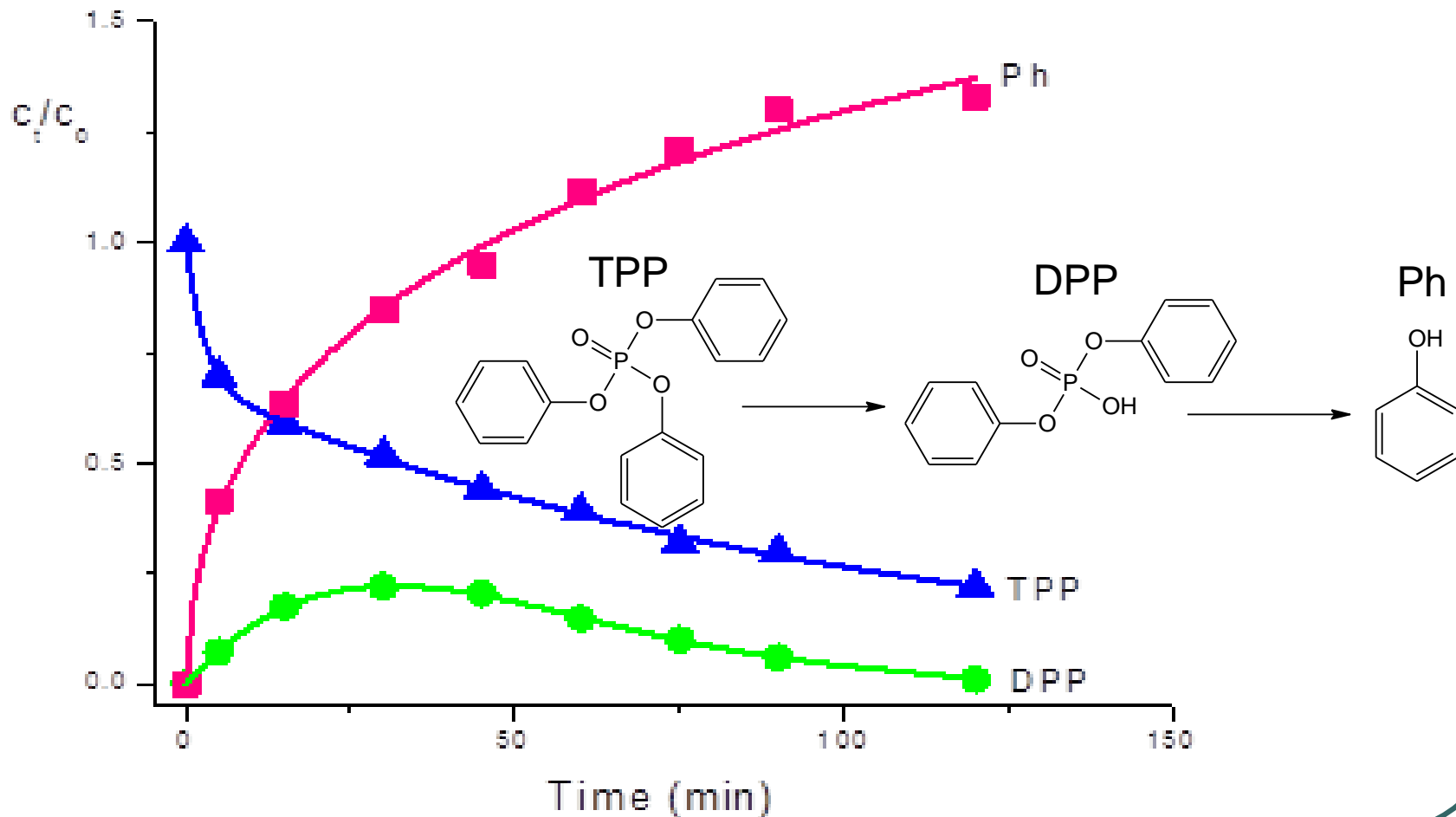

Degradation of other pesticides

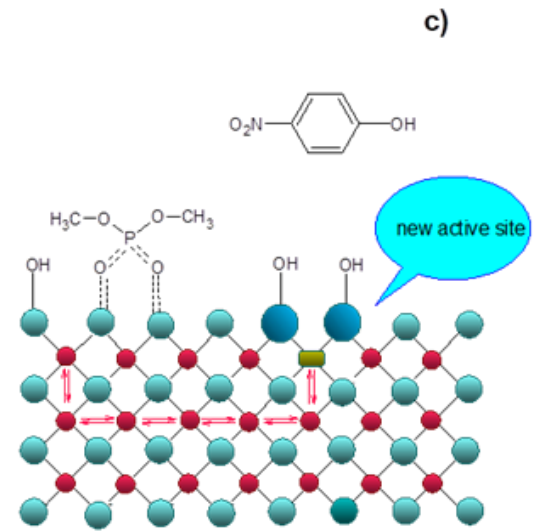
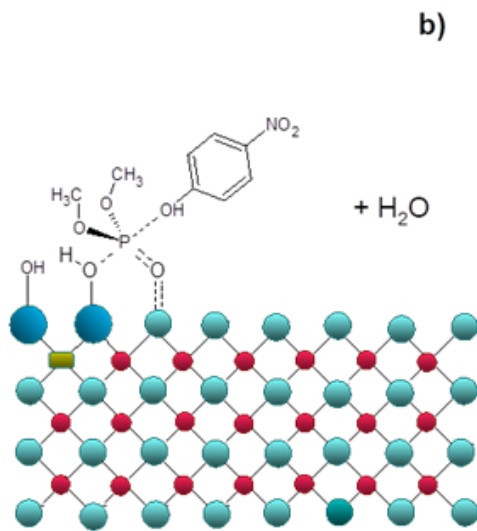
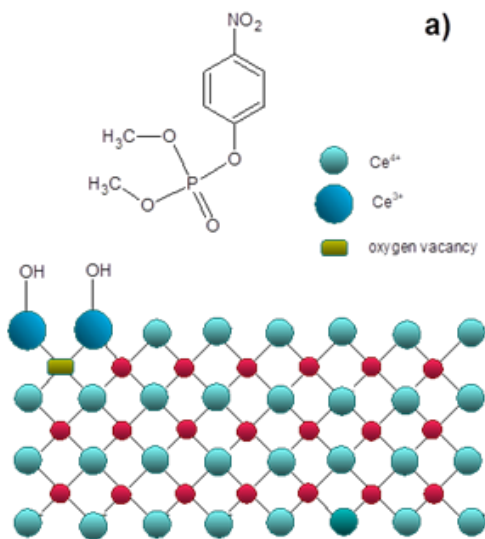
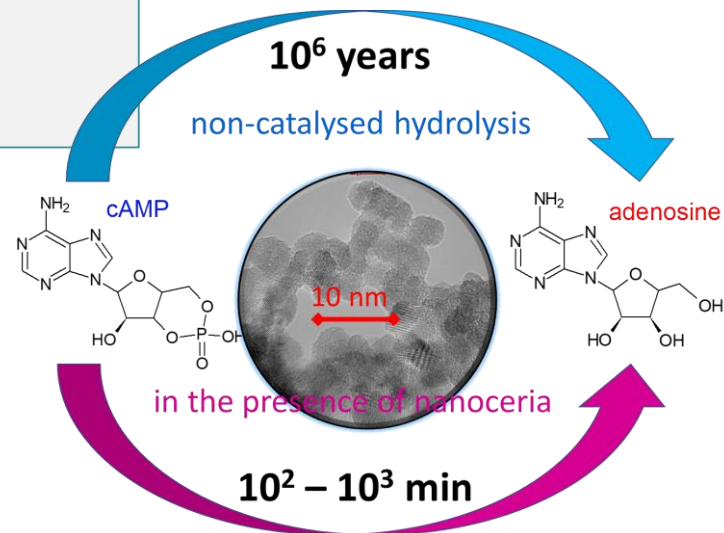
Degradation of triphenyl phosphate

solvent: acetonitrile

Mechanismus působení reaktivních sorbentů

- Redox switching
- Oxygen vacancy migration

Děkuji za pozornost!

